

А П Ъ С Н Ы

Ареспубликаты хэынтықаррат усхэарта «Апъснымедиа»

2024 ш. ииун 27 № 49-50 (21 556)

«Агэалашэара ацэашы» фьцэаауам

Ииун 22 азы 83 шықаса
тит 1941-1945 шықасқа рзы
Афьынцтылатэ еибашыра Дузза
ианалагаз аахыс.

Атэылақаа жэпакы рфэ ари амш азгэартоит агэалашэареи алахь-иқэдареи Ирымшны. 1941 шықаса ииун 22 ашамтаз, асаат 4 азы афашист Германия имхэа-мырза Асовет Еидгыла иакэлит. Иалагеит 4 шықаса ицоз аибашыра.

Ақәа, Диоскураа Рқшахэафэ игылоу Идырым асолдат ибакафэи ашэққа шытарцеит.

Аибашырафэи итахаз ргэалашэара хатыр ақыртарцэ уах инеит Ахада Иусбарта анапхафэи Абесалом Кэарча, Апыза-министр актэи ихатыпуаф, аенергетикеи атранспорти рминистр Цвансыхэ Нанба, Апыза-министр, афинансқаа рминистр Владимир Делба, Ақсны икоу Урыстэыла ацхаражэафэ Ми-

хаил Шурмалин, ацхаражэахэартеи Россотрудничество ахатарнакреи русзуоцаа, ауаажэларра.

Абака афапхэа имфафэсит илахьейкэцэагоу арыцхэ иазкыз амитинг.

«Ага дкэадамызт, иара убриалагы ихаракуп Афьынцтылатэ еибашыра Дуззафэи Асовет жэлариргаз Аиааира. Уи шықэхаргэаеит, убрахь иналатцаны ООН аццаралагы. Хара хадцала убри аифкаара ацкапцэфэи иарбоуп ихагоу ахэынтықаррақәа. Харт зеггы урт аадыруеит, хызыжэала абыржэгы убарт ахэынтықаррақәа Украина, бандера ирыцхрауеит – афранцызцаа, аголландцаа, аиспанцаа, афинцаа, арумынцаа, авенгрцаа, уи моу аболгарцаа», – ихаеит Урыстэыла ацхаражэафэ Михаил Шурмалин.

Иара иатишымт Урыстэылан ахэшыра хараки шартэ Донбасс, Урыстэыла аибашыцаа ирылагылары

еибашыра ацсуаа рцарцаа икарцо аешыратэ цыраара.

Афьынцтылатэ еибашыра Дузза афронтықәа ркны еибашыуан Ақсны ауаапсыра 55 нызкыфкы инареиханы. Аибашырафэи итахеит 17 нызкыфкы инарыцны. 22-фкы иранашыоуп «Асовет Еидгыла Афьирхатца» хэа ахыжэа. Хыкы ихатэаау Ахыз-Апша аорденкэа ирыцсахеит.

Иара убри аены, Идырым асолдат ибакафэи имфафэсит традицианы ишышыақэгылахоу айтш, Жэларибжыратэи амеориалтэ акци «Агэалашэара ацэашы».

Агэалашэаратэ митинг аартуа, Ақсны Россотрудничество ахатарнакра анапхафэи Дмитри Федотов иазгэеит: «83 шықаса уажэапхэа иалагеит 27 миллионфкы рхы экэыртцаз Афьынцтылатэ еибашыра Дузза. Аибашыра рапхыатэи амш аены итахеит 16 нызкыфкы. Ақснынтэи аибашыра ицеит уи ацхацеи апацеи 55 нызкыфкы. 17 нызкыфкы инареиханы рыфныка изыкнымхэит. «Агэалашэара ацэашы» азкуп аибашыра иалазыз ауаа ргэалашэара ахамыштра».

«Ари амш наунагза хгэалашэарафэи ианхэит. Исгэалашэоит сабду шака лыхьейкэцэарыла игэлаиршэоз ускантэи ашықэсқәа рыхтысқәа. Абицара фэ руалцша – афьирхатцаа, хэеипш иааира зхы акэыртцаз зеггы рхамыштра ауп», – ихаеит Ақсны атэылахьчара аминистр ихатыпуаф Давид Бжыания.

Ақсны Урыстэылатэи афьынцтуаа Ркоординатиатэ еидгыла ахантэафэи ихатыпуаф Геннадий Кожухар дапхэит аидгыла ахантэафэи Олег Иурченко икаицыз анашытмта.

Адэныкэатэи аусқәа Рминистрра ахада ихатыпуаф иацитцеит Қырттэыла амчрақәа 2008 шықасатэи «рыцэгьаршра» иафьиртааз шыкоу, уажэы рыгешазыршэауа Ақсни Аахытц-Уацтэылеи тынчмөала «рырхынхэра». Ақәеи Цхинвали ракэзар, арт аусқәа дара русверенитет «апыхра» аеазышэарақәа роуп хэа ирыхэапшуеит.

Ииун 20 азы Урыстэыла адэныкэатэи аусқәа Рминистррафэи имфафэсит Ақсны адэныкэатэи аусқәа рминистр инапынцэаа назыгзо Одиссеи Бигэаи Урыстэылатэи АФедерация адэныкэатэи аусқәа рминистр ихатыпуаф Михаил Галузини реицылары. Уи азкын Аахытц-Кавказ акны ашэартадареи атышэынтэалареи рзы Жэларибжыратэи Женеватэи аицэажэарақәа 61-тэи рраунд. Аганкэа рылацэажэеит уака изхэапшраны икоу азцаарақәа.

Хшыфэыштра чыда азун амч ахамырхэаразы аиқэшахатра азцаара, иара убас арегион акны ашэартадара алыршара.

Ахатыртэ хыжэа рыхтыоуп

Аусцкақәа рыла

Ақсны Ахэынтықарра Ахада Аслан Бжыания амедицина аусзуоцаа рзанааттэ ныхэа ахатыр азы «Ақсны Ахэынтықарра зеапсаттэыз ахақкым» хэа ахатыртэ хыжэа рхитцеит.

Убас агэабзиарахьчара аусхк афэи рлагалеи шықэсырацэала ламысцкыла русуреи рзы «Ақсны Ахэынтықарра зеапсаттэыз ахақкым» хэа ахатыртэ хызы ранашыахеит: ахақкым-апсихиатр, Ареспубликаты психиатриатэ хэышэтыртэ

ахақкым хада **Ирина Ануа;** ахақкым-акардиолог, Ақэатэи ақалақтэ хэышэтыртэ адкыларта ақәша аишабы **Белла Смыр;**

ахақкым-апсихиатр, Ареспубликаты психиатриатэ хэышэтыртэ ахақкым хада лхатыпуаф **Александр Чанба;**

Ақэатэи ақалақтэ хэышэтыртэ ахақкым-атерапевт **Лариса Цкадуа.** «Ақсны Ахэынтықарра зеапсаттэыз амедицинатэ усзуоф» хэа ахатыртэ хызы лыхтыоуп Ареспубликаты психиатриатэ хэышэтыртэ апсихолог **Манана Какэыбаа.**

Есышықэса рашэарамза ахпэатэи амешыазы иазгэартоит амедицина аусзуоф Имш.

Абжыаказэафэа рымш

Наира Сабекиа

Ииун 21 абжыаказэафэа Ирымшуп. Ақәа амшын ацшахэа ааигэара игылоу абжыаказэафэа рбака амцан имфапган амитинг.

Уи иалахэын атэыла Ахадара, ауаажэларратэ усзуоцаа, Ақсны икоу 7-тэи Урыстэылатэи арратэ база архэақәа. Сентиabr 30, 1993 шықэсазы Ақсны атэылахьчара архэақәа Егры ахэаафэи иахадыргылеит Ақсны абириак. Иалгеит Ақсны жэларицфьынцтылатэ еибашыра.

Маи мза 1994 шықэсазы Москва рнапы ацарфит аиқэышахатра архэақәа реидыгаразы, аибашыра аанкыларазы. Мызкы аатцханы, ииун мзасы Ақсны иалагалан Урыстэылатэи абжыаказэафэа рырхэа. Амитинг иалахэыз зеггы минуткэи афымтрала иргэаладыршэеит хтынчра аиқэырхара зхы акэыртцаз афьирхатцаа.

Есышықэса, ииун 21 рзы абжыаказэафэа рбака ашка имфахыцуеит, ашэт шыыцэарақәа шытарцеит Ақсны жэлари, атэыла Ахадара, афэар. Урыстэыла архэақәа, абжыаказэафэа Ақсны инарыгзо ацакы дазаатгылеит аинрал-маиор Олег Аршба. Дара роуп изыбзоуроу ақыртуа-апсуа еибашыра атыхэа аццэара. Хэара атахим, ихаракуп дара рцэызкэа. Х-Ақсны атынчра аиқэырхараз итахеит 117-фкы Урыстэылатэи аруаа, руалцша шынарыгзот. Иаидкылары абжыаказэафэа аоперацияқәа ирылахэын 70 нызкыфкы ркынза арраматцуоцаа.

Дара русура хацыркын Гал араион. 14 шықэса иртагзаны Урыстэылатэи абжыаказэафэа архэақәа ирылдыршаз даара ирацэоуп.

Ақсны Ахада Аслан Бжыания амитинг акны иазгэеит Урыстэылеи хэари хайфызара шпымкхо, ацсуа жэлари ихаракны ахэшыра шартэ абжыаказэафэа русура. «Хаштра рықкымзаит уи зыпцсазара акэыртцаз ацеицэа», – ихаеит иара.

Урыстэыла ацхаражэафэа Михаил Шурмалин иқэгыларачэ дазаатгылеит абжыаказэаразы Урыстэылатэи архэақәа русура атэы. «30 шықэса тит урт аналагалаз аахыс, рапхыаза дара рхыпхыазара назон 1800 рфынза, даара ихыантан, ишэартан урт рэапхыа иқэгылаз азцаарақәа, ауснагзатэақәа. Аха 14 шықэса иртагзаны дара рмиссия намысла инарыгзеит», ихаеит иара.

Ажэахэ кайцеит иара убас Россотрудничество аишабы Дмитри Федотов.

Урыстэыла Ақсны аналханацда ашытахь, октиabr мза 2008 шықэсазы абжыаказэаратэ мчкэа русура хдыркэшеит.

2017 шықэсазы, Ақәа Кавказ ахьчаоцаа рбака ахыкэгылоу ааигэара иқэдыргылеит абжыаказэафэа рбака. Уи авторс дамоуп Урыстэыла зеапсаттэыз асахыташы Владими Суровцев.

Хажэлари ирымоуп иахьнеиша, ртынчра, рыпцсаара аиқэырхараз зхы иаемигзат ацеицэа ахыргэаладыршэаша.

Мчыла ианаму, «хаала»

Женеватэи аицэажэарақәа рыламталаз

Ааигэа, Қырттэыла апремьер Иракли Кобахизе ихаеит, иара дызхагылоу аишабыра ргэы иштоу «итэыла анапцэахы Ақсни Цхинвалтэи арегиони рырхынхэра».

Қырттэылеи, Ақсни, Аахытц-Уацтэылеи реизыкэаашыақәа тышэынтэалахоит Қарт икацэқкыоу атагылазаашыақәа ахафэи иаанар, ихаеит Урыстэыла адэныкэатэи аусқәа рминистр ихатыпуаф Михаил Галузин «Комсомольскаиа правда» иаитаз аинтервиу акны.

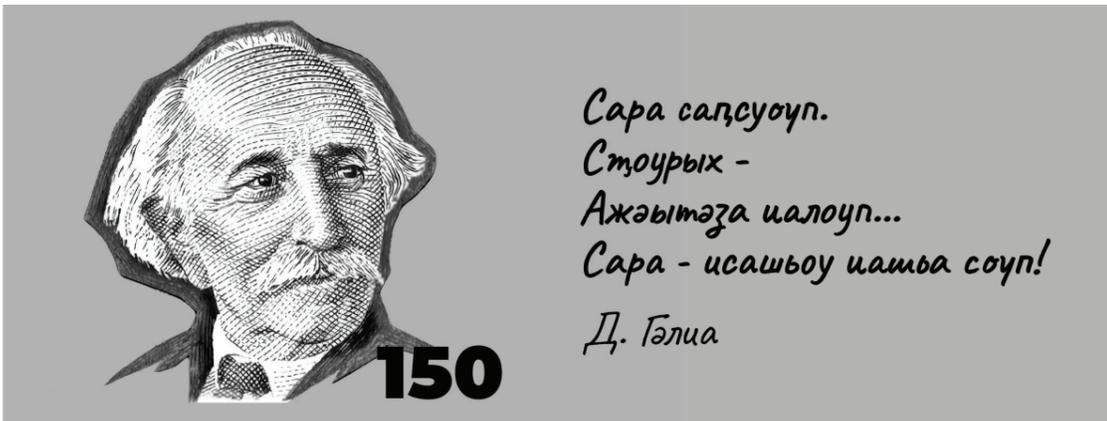
«Хэара хганахэала Ақәа – Қарт – Цхинвал рыбжыара атышэынтэаларазы алшарақәа цэыртцуеит хэа ихапхызоит Қырттэыла икацэқкыоу атагылазаашыақәа анеилнааалак, азинеикарареи, наф-аф ахатыреикэдареи, дара-дара ринтересқәа

хасаб рзуреи рышыацала ареспубликақәа рфэи аизыкэаашыақәа рышыақэыргылары ианазыхахалак», – иатишымт иара.

Абрака ацакы хада шытнахуеит амч ахамырхэара закэанла ирыдызтэо ашэқэы анапцэафэра, ахэаақәа рделимитациеи анафсан рдемаркациеи рызцаара атып ақэцара. Абарт атемақәа лассы-лассы ирылацаажэоит Аахытц-Кавказ акны ашэартадареи атышэынтэалареи ирызку Жэларибжыратэи Женеватэи аицэажэарақәа ркны.

Зызбахэ хамоу аформат зеиуахкыкам алшарақәа аанартуеит наф-аф аицэажэаразы, Қарт, Ақәеи, Цхинвали рофициалтэ хатарнакэаа рыбжыара ргэаанагарақәа ахьейкэшэо атыпқәа рыцшааразы жэларибжыратэи адгыларала.

Хара хадгылоит Жэларибжыратэи Женеватэи аицэажэарақәа инартагзаны аусура арцыхыцхыра. Издыруеит, ацсуааи аахытцауацтэылааи уи ишахыоу», – иатишымт Галузин.

Сара саңсуоуп.
Стоурых -
Ажәйтәза иалоуп...
Сара - исашьоу иашьа соуп!
Д. Гәлиә

Аңсуа литература аб

«Аңсны җаңшы»
акыпһымтақәа

■ **Аңсуа җаңшы** ду Шәлуа Инал-ица ишәы ари астатиа агазет «Аңсны җаңшы» ианылеит 70 шыкәса уажәаңһа. Аңсны җәлар рпоет Д.И.Гәлиә диижьтәи 80 шыкәса антүаз – 1954 шыкәса февраль 21 аены. Хысгыи иаман «Аңсуа литература аб» хәа. Ускан акыпһы зегьы қыртүа шрифтла итытүан. Ари астатиа Шә.Инал-ица итижьһоу ишәкәкә җәргыи ирылазам. Убри азы акыпһы арбара иапсоуп. Аңсуа итаулауны инартбааны иаиргшүеит аңсуа җәлар рҗеи хазына дызтагылаз аамта хьанта даңымшәзакәа дызнысыз ахатаратә мөа, иҗәлар рбызшә, рҗара аус, рхәамтәкәа рҗоурых иаидкылауны иуәозар – ркультура акыпһыра иадибалаз аңбабаа.

Асовет мчра анышәкәгыла аахыс мацара ауп ибга еитцыхны данаакәгыла абақхатәра гәгәа злоу аңсуа поет Дмитри Гәлиә, хтәыла дуззаңы еицырдыра, аңсуа литература ашыапы зкыз, уи аклассик, аңсуа литературатә бызшәа шыкәзырғылаз, аңсуа культура зегьы абду зырхәо. Аҗәлар рҗеи усгыи ддыруп хәа изыгадуны, бжеиҳан ихьз мацара ауп ирхәо, аңсышәала – Дырмит! Иатданакуа зака ирацәоузеи ари ахьз аңсуа җәлар зегьы рзы! Измаҳадца уи, дзымбацда ихата Аңсны! «Дырмит дышпақоу, дад!» хәа рапһа иуазтаауеит қытас уахьнеилак. Аңарацәа урҗәат, аңамадцәагы азәыршә иахьтәоу Д.Гәлиә ишәкәкә кны ирыпһоит. «Дырмит ишымта җыцкәа сзааутиндаз, дад!» – хәа сеиҳәеит 70 шыкәса зытүа нхаоык. Цыпһ зны, Паңкәашь ақытан азәы, аҗәлар рхәамта җәабжкәа ашәкәы ишәниңтоз, уатәи нхаоык деиҗәам-сзакәа ихәеит аҗәеинраалак. «Ари аҗәлар ирхәамтазам, Д.Гәлиә ишымтоуп», – ихәеит уи иапһахьыз ашәкәанцәа. «Аиаша уасхәап, исыздырам, аҗәлар ирхәамтоу цысышәоит сара, избан акәзар зегьы ирдыруеит ари хьытан», ихәеит атакс анхаоы.

Абас ирылатәаны икоуп җәлар зегьы апоет иажәа. Ашәаңыңаң злагылоу аңашәи иареи узейкәы-хуа аиҳа, иузеицыхуам Д.Гәлиәи аҗәлары. Убри азы ауп аҗәлар рпоет хәа уи иқәнагәтәкәаны изиртәз ахьз ду. Хара-ааигәантәи изаауеит иара асасцәа. Тәартас-гылартас ирым-оуп зышә аарту иәһра, аңар, абыр-гәа, ашәкәышәцәа, ацара дула аус зуа зегьы ирҗахуп ари ауақ ду иҗеи инеины дырбалар, илаф хаакәа, цыхәапцәара змам иажәабжкәыш ссиркәа ирзызыршәлар, ишымтақәа дырзаңһаны иреиҳәалар.

«Җәлар рпоет» – ари пату ду зкәу хьзуп, аҗәлар иапсам ихыртөм уи, иреиҗкәоу роуп изырто. Аха иара убри аамтазгыи, уи ипату қәцаган-гыи икам, «җәлар рпоет» иатданакуеит ашәкәышәи ибақхатәра ачы-

дарақәагы. Ус икоу ашәкәышәи идикылоит, илаирцәоит иуаажәлар ирым-оу адырра зегьы, урт рхәы-црақәа, ргәаңһарақәа, ихшық азишәтәеит изышәуа, изышәтоу зеи-цшроу, нас абарт зегьы поезиатә сахьалеи аҗәа лыцшаахлеи еибаркны, исахьтәшәыраны иқаданы дара аҗәлар ирзишахуеит.

Абасцәкәа икақәоу дреиуоуп Д.Гәлиә. Ирацәазоуп уи иҗәлар ирҗеицәаз, аха иҗәлар иара ирҗеицәзгыи қәнагала ахә ашыра имариоу усым, ихы дамеиғзакәа аҗәлар рзы аңбабаа иибахьоу, аңхы ика-итәахьоу, дхәыңы аахыс дызхысхьоу, икаитцәхьоу ааңсара ззымдыруа ари ауақ ирҗеицәа зегьы баша акыпһыҗәзарагы акыр иуадашуп. Уахьхәапшүа уақаса хычык излаишәзеи инапы злакыз абри акара аускәа, ихәап ауақы. Уи иара ифырхатәра мацара иабзоуразам. Ажәйтә ишәтаханы иқаз аңсуа җәлар рҗа бзиахә Д.Гәлиә уи илзыршәз ареволуциатә Урыстәыла иахзаанагаз ауп, ауаа ахақәитра рызтәз Асовет мчра ауп. Дизар аахыс апоет аңәгеи абзиәи акры ибахьеит, дызхысхьоу, дзыниахьоу-дзынцәхьоу рацәоуп, аха ианакәзаалак дырмеиҗәеит аҗәлар, дырпыртңы хара днам-гылт. Имыршәшәкәа иҗәлар рыгәта дышгылаз ихигеит уи ажәйтәра иа-газ аамта еиқәара, иахьагы иареи дареи еилатәаны, рнапы еикәыршәны иануп амөа лаша.

Аңсуа җәлар рҗоурых аҗеи акыр рыцхара, тагәтәсра ирыниахьеит, аңәкәырҗа еиқәара дүкәа зака аҗәлаһоузеи иахәахтәып хәа Аңсны хычы цшза. Аха аңсуа җәлар фырхатәралары ирыхьеит рыпсад-гылт бзиахә, еицамкуа еиқәдырхәит рхатәы бызшәа, рҗазшәа, рҗабз чыдақәа, хамеиғзарала иазықәңон ахақәитра.

Абри аҗәлар рыгәтәтәкәа далцит Д.Гәлиә. Дызлытцы аҗәлар рҗоурых дуун, аха ажәйтә урт ирыммыз ашәкәышәыра, рхатәы бызшәала ацара, икаммыз аңыңантәи арцақәа, дрымаммыз апоет, икаммыз алитература рҗеиара, дкамлаңыт апсыуак Аңсны аҗоурыхы абызшәеи наука-ла еилзыргоз. Абарткәа зегьы ршыапы зкыз, насгыи акырза инейтцыхны пхьака инаскьазгаз даеазыым, иара иоуп, Д.Гәлиә.

Аматцүраһы хәа рапһа ишәпкәа анеиҳига инаркны, Д.Гәлиә еышәала иеазикит аңсуа җәлар ркультура арҗеиара, азырхара. 17 шыкәса аниҳытүаз, 1892 шыкәсазы уи днатәаны ишәеит Аңсуа нбан шәкәы. Ускантәи аамтазы уи ашәкәы атытәра иатданакуаз даара ирацәан, избан акәзар шәоык рахьтә ацара змаз аарлақәа азәы дқалар, Аңсны деицырдыруан. Насгыи еиҳарак уи анбан атыжьрала Д.Гәлиә ишәкәырҗәгәеит аңсышәала ашәкәышәыра. Убри аахыс иааңымкзакәа аус ду даңуп Д.Гәлиә ехьанзгыи, аңсуа шәкәкәа рҗа-га шәкәыла реиқәыршәаразы. Урт ашәкәкәа зака еиқәыршәаны итижьһоу аңһазарагы уақы

дахәартам ус мариаала. Дмацуп аңсыуак Д.Гәлиә ишәкәкәа рыла ацара иаламгаз. Убас икоуп ехьагы.

Анбан шәкәы акыпһышәара рапһаза данаҗыз аахыс, Д.Гәлиә наукатә зцаарақәакыи иерылархәуа даауеит. 1907 шыкәсазы уи шәкәны Қарт итижьит аҗәлар рҗеи иара иеизигоз «Аңсуа җәаңһақәа»... Арт реицш ашәкәкәа зыцсоу атәы автор ихата ихәоит иара уа: «Аҗәлар ирзеиқәырхатәуп дара рыхшық ду ирзыннажызы абақәкәа – җәлар ражәахә арҗеиамтақәа. Урт зхәарту рацәоуп... Аңсуа җәлар рҗоурых макьана ишым, убри азы җәлар рдырра ахьыршәыгәкәа реицш еи-зыркәкәаны иахьыкоу – ажәахә рҗеи-амтақәа атоурых қатцага маңәахә бзиа хартар рылшоит». Убри аахыс ехьа уажәраанза аңбабаа адибалахьеит Д.Гәлиә аңсуа рҗоурых, рбызшәа, рфольклор наукала еилырганы ашәкәырғыларазы. Арт азцаарақәа рзы ишәкәкәа, 1925 ш. икыпһыңы «Аңсны аҗоурых» актәи атомгыи убрәхь иналатцаны. Д.Гәлиә дахагылан «Аңсуа бызшәа академия» хәа зны еиқәаны иқаз. Уи иалцит қәиараула аус зуа Қыртәылатәи ССР Анаукақәа ракадемия абызшәеи, алитератураеи, атоурыхы Аңснытәи ринститут. Еиҗырка-ажьтәи ехьанзгагы Д.Гәлиә цым-крада аус иуеит ари аинститут аңны. Есышықәса иалаиғалоит уахьгыи ашымта җыцкәа. Иаҳарак хыс имоуп аңсуа бызшәеи, алитератураеи, афольклори наукала рҗара.

Аха, хәарас иаҗахузеи, чыдала иазгәатәтәуп Д.Гәлиә илиршәз аңсуа литератураеи аңсуа литературатә бызшәеи рышәкәырғылареи, нас ирҗеианы акырза пхьака рҗарей аус аҗы.

Абақхатәра ду злаимаз ала, Д.Гәлиә даныцкәыназ инаркны апоезиа ихшық аңзон, дзыхьатцәтәо дыкан. Хәара аҗахымкәа, Д.Гәлиә ипоезиа, иаҳараңзак рапһазатәи ишымтақәа рҗашә аҗәлар рхәамта еиуеицшым ажәабжкәа итаулауны ирыларсуп. «Ғырпшыгас иуго-зар, «Мыса Барганцәиә ихәамтоуп, Д.Гәлиә ианцәамтоуп» хәа иануп акырцәара апоет рапһатәи ишәкәкәа рҗеи. Абас аңсуа җәлар рхәамтақәа рапһаза Д.Гәлиә инапаҗы ироуит алитератураеи сахьеи аңшәреи.

Атоурых меиҗәарада излаңнар-бо ала, җыц ашәкәгыларә иаңу алитература иарбанзаалак, ахала ашәпы иқәгыло икалаанза, изыкәныкәо, традициак аицш изҗыңшүа аҗәлар рхәамтәтә рҗеиамтақәа роуп.

Аҗәлар рхәамтақәа, рфольклортә мотивкәа ихы архәара, хәарас иаҗа-хузеи, даақәымтзакәа, Д.Гәлиә лассы данылеит алитература иаша мөа. Ара хымпада иазгәатәтәуп, рапһазатәи аңсуа поет иидеиакәеи иқазарақәеи рышәкәгылареи рырҗеиареи аус аҗы, аңәамтәтә инаңоз атрадици-акәа ркны мацара даанымгылақәа, ишимаз уи иара убас алитератураеи рҗақәа.

(Иаңу ыкоуп)

«Пушкин иңһарақәа» ркны

Җәларбҗәратәи апарламенттә Форум

■ **Урыстәылатәи Афедерация Афеде-ралтә Еизара Ахәынтқарратә Дума Ахантәаҗы Виачеслав Володин инапһарала Лаша Ашәба хадас делегация алахьын ИАР Җәларбҗәратәи апарламенттә форум «Пушкин иңһарақәа».**

Афорум мөапысит Москва, июн 18 инаркны 20 азынза. Аделегация иалан: Җәлар Реизара Аиҳабы ихатыпуақ Астамыр Аршба, җәларбҗәратәи апарламентбҗәратәи аимадарақәеи абынцәуаа аерымдаракәеи рзы Аилак ахантәаҗы Алхас Барцыц, абиуцети, акредиттә еиқәарақәеи, ашәахтәкәеи, афинанскәеи рзы Аилак ахантәаҗы Беслан Халуашь.

Афорум иалагаанза уи иалахьыз ашәтқәа шьартцеит Кремльтәи атзы аңны Идырым асолдат инышәынтраҗеи. Анафсан аидгылақәа Рыфоны Аколоннатә зал аңны имоапысит Ахәынтдума ахантәаҗы ихатыпуақ Александр Жуков иаиртыз Афорум апленартә еилатәара. Уака иқәгылеит Ахәынтдума адепутат-цәа, ажәахәкәа Қартцеит инеиз аделегациякәа ирылаз.

Аңсны Җәлар Реизара Аиҳабы Лаша Ашәба Афорум иңәақәаҗеи иалахьызы дрыдныхәалауа, инатцшыны иазгәеитцеит аурис литературатә бызшәа аңшәреи, абеиареи, алшарақәеи ахьаарпшу арҗеиамтақәа нзыжьыз апоет дузза, ашәкәышәы, адраматург Александр Сергеи-ица Пушкин Аңсны дшырдыруа, бзиа дшырбо, хатыр шикәырцо.

«Пушкин иңһа – ишымта дүкәа рымчәк убаскәк иңбаауп, урт рзы цыңгыла ықазам», – ихәеит иара.

Лаша Ашәба иазгәеитцеит: «Аурис литература Аңсны ашәкәкәа ркны инартбааны ирцөит. Аңснытәи ахәынтуниверситет аңны аус руеит аурис литератураеи аурис бызшәеи ркафедракәа, абарт ахьрхартәкәа рыла аспециалистцәа ахьазықарцауа».

«Алашара», №3

■ **Итыңцит алитература-сахьаркыратә, ауажәларра-политикатә журнал «Алашара» ахпәтәи аномер.**

Ажурнал ақәшәкәа хәба аиубилеитә рыцхәкәа ирызкуп: аңсуа литература ашәаҗаркыи Дырмит Гәлиә диижьтәи 150 шыкәса атра, Асовет Идгыла җәлар рартист Шәарах Пачалиә диижьтәи 110 шыкәса атра, апублицист Иури Лакрба диижьтәи 90 шыкәса атра, ашәкәышәы, ауажәларратә узсүө Геннади Аламиә 75 шыкәса ихьтәра, ашәкәышәы Етери Басариа диижьтәи 75 шыкәса атра, апоет Иван Микаиә 75 шыкәса ихьтәра.

Ажурнал иара убас ианылеит аңсәахь еиңагоу Александр Вампилов ипиеса «Аңеиҳаб» (еиңеигеит Геннади Аламиә), иара убас Антон Чехов иажәабжкәа «Ачынуақ иңсра» (еиңеигеит Енвер Аҗыба).

«Аңар рыбжы» арубрикаҗеи икыпһып Цыамбул Иңгыиә иажәеинраалақәа.

«Апублицистика» арубрикаҗеи иануп Руслан Қапбеи Борис Қаңыи еи рыстатиақәа. «Хәңһақәа ражәеинраалақәа» хәа арубрика-ла икыпһып Лиубов Черкьезиа лажәеинраала.

«Дырмит Гәлиә ибака асахьаркыратә ажәакны» – абас ахьзуп Аңснытәи ахәынтуниверситет афилологиаҗә факультет ақбатәи акурс астуцентка Мадина Дараселиә ланцәмта.

Далацәажәеит Аңсны аурис ли-тература, убрәхь иналатцаны А.С.Пуш-кин ирҗеиара алартәараҗеи атың ду шааныркылоз, иахьагы ишааныркы-ло аңсуа ашәкәышәцәа. Урт рахьтә азәыршәи аңсәахь еиңаҗәеит Пуш-кини егырт аурис шәкәышәцәеи рөымтақәа.

Җәлар Реизара Аиҳабы еизаз ир-гәалаиршәеит Аңсны ахатарнақәа рнапаҗы ишрыртәхьоу Пушкин име-дал. Урт иреиуоуп Урыстәылеи Аңсни ркультуратә еимадарақәа рырҗәғәа-разы – Аңсны җәлар рпоет Мушь-ни Лашәриә, Урыстәылатәи Афеде-рацияҗеи аишәыреи аусеицүреи рырҗәғәара аганахьала ллагаламта ду азы, атцаарадырратәи акульту-ратәи аимадарақәа рырҗәғәаразы – Аңснытәи ахәынтуниверситет аурис ахәаанырцәтәи алитература атоурых акафедра арцаҗы еиҳабы Наталиә Каиун. Аңсны ашәкәышәцәа Реидгыла ахантәаҗы Вахтанг Аңхәзоу ианашьан Урыстәыла ашәкәышәцәа Реидгыла ахамта – Пушкин Ихьтәи медал «Али-тератураҗеи алшамтақәа рзы».

Җәлар Реизара Аиҳабы ахәшәара харақы ритеит аңсуа шәкәышәцәа, аурис шәкәышәцәа тоурыхла ишәкәгылаһоу реимадарақәа, иара убас Россотрудничествои Урыстәы-латәи Афедерация акультура Амини-стрей рпроекткәа Аңсны рынағзара, ихәеит Ф.Искандер ихьз эху адрама Ахәынтқарратә аурис театр асценаҗы ишықәдырғылаз А.С.Пушкин цсра зкәым ироман «Евгени Онегин» иал-хны аспектәк.

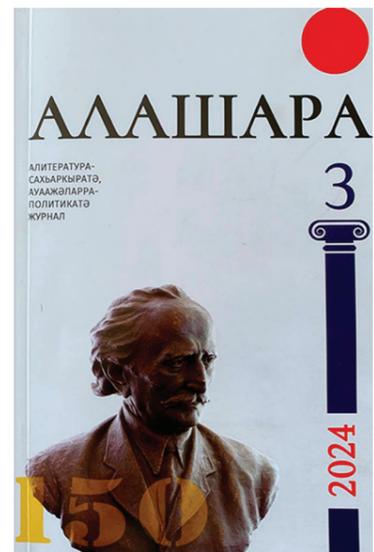
Иара убас Җәлар Реизара Аиҳабы иқәгыларәҗеи чыдала иаңышәит Аң-сны Аконституция инақәыршәаны, аң-суа бызшәа инаварғыланы аурис быз-шәа шазхатцоу ахәынтқарратә ухәа егырт аусхәартәкәа ирбызшәаны.

Җәларбҗәратәи апарламенттә форум иалахьыз рахь ихы нарханы Лаша Ашәба ихәеит: «Пушкин доухатә уасхьрны дахьыкоуп атоурыхтә, адо-ухатә тынха акыпһыраһызы, хтәылақәа рыжәларкәа реишәыреи русеицүреи рырҗәғәаразы».

Афорум апрограма инақәыршәа-ны Ахәынтдумаҗеи имөапысит иара убас адепутатцәа реиңыларакәа.

2024-тәи ашықәс Аңсны Дырмит Гәлиә ишықәсны ирылақәоуп. Ажур-нал аҗы икыпһып Дырмит Гәлиә изку Анатоли Лагулаи Белла Бар-цыццәи ражәеинраалақәа, Ельви-ра Арсалиә лыстатиа «Дырмит Гәлиә аңсуа сахьаркыратә рҗеиараҗеи», иара убас Енвер Аҗыба иажәабжкәа «Егьа ус иқазаргыи».

Ажурнал ианылаз Етери Басариа лажәабжкәа «Амөа» аңсәахь еиңе-игеит ашәкәышәы Алыкьса Гөгәуа. «Анаука» арубрикала икыпһып атоурыхтә наукақәа рдоктор Валери Бигәаа истатиа «Аҗәахара – ашын-ду» аңцәахьы», иара убас Аңснытәи ахәынтқарратә музей аиҳабы Арка-ди Цыапуа истатиа «Цабалтәи абаа: аңсуаа хәтногенез ашәатақәа».

"Ашарцы - Етцәа" №3

Изаамтанутәи афар рдакыя «Ашарцы-Етцәа» аңны ишәыдаагалоит астатиакәа реипш, ажәа сахьарк аматц аура – ажәеинраала аңцара зәазышәо, уи абаоһатәра акәиц злоу, зәоымтәкәа рапхьаза акәны акыпцхь ианыло афар рырәиамтәкәагы

Ауафы ажәа иҗынхоит

Агәыҗреи амчи

■ Хнырхәышыа змам, ндәара зкәым аамта егы ирласны ицаргы, ауафы игәта зырпхо, мдәыжәада жәван ахь дзышәта, ца змам атыша данхыкәгы-лоу агәыҗреи амчи изто, даеазных тәы-мыҗтас игәы иалало Ажәа. Шака шыкәса ахыҗуазеи иара? Шыкәсыла иузыҗхьазом. Азкышыкәсакәа рапхьа, аңсабара ахаҗра даеакала ианышыкәгылаз, ауафы аңстәкәа рдунеи далтны дуафытәысаны данышыкәгыла, аилибакааразы, иаңцитейт.

Аңцарадырраҗы иҗоуп агәаанагара рапхьаза ихәаз ажәа «Аа» акәын хәа, уи иаанагоит «бзиара умаз». Ауафы дызгәылаку адунеи шытыбжы рацәала итәуп, убри ауп изыб-зоурхаз миллион шыкәса ирылсны иахьанза иахзааз псра зыкәзам Ажәа аңцара. Иалшоит ажәала асахьа тухыр, уи асахьа шәкәык иануцар аңхьаф идуеи арлаҗыҗырц, ашәыга җыҗкәа рыла ихәыцракәа аҗычар, иалшоит ажәала ашәак апудцар, уи иазызырәуа игәы ихаршты, мазала игәтәкәа иҗырылак амра дазааигәахар, иалшоит ажәала ахәра урҗар, азәы агәыҗра изаңцар, уимоу ажәеинраала алхны адунеи иахуртәар.

Ажәа ииашаны ухы иаурхәалар, зыгәта угылоу ужәлар рәы пату ду уқәлоит.

Хтәыла «абла аныхәаз» рккафны ицәыртцыз, анафс зажәа хәрыбҗыцханы хәжәлар ирылатәаз Д.Гәлиа рапхьатәи ишәкәы хаҗиркит абарт ацәахәкәа рыла: «Аеы псыр адәы атынхоит, ауафы дыңсыр ажәа итынхоит». Рапхьатәи аңсуа шәкәы эпиграфс иаиуз ацәахәа хәжәлар рырәиара зегы азы иамфакәҗаганы икалейт. Анафс, есышыкәсаира хәжәлар ргәеисыбж зныпшуаз ражәа акырца аңцакы тәаахо иалагейт.

Ақазара ахккәа ируаку ажәа азқазарагы

Мадина Амцдха

Ахатәы бызшәа аңцакы

Халацәажәалароуп

■ Сара схатәы – аңсуа бызшәа даараза ибеиоу бызшәоуп. Аҗыратә култура заанатц идырәиартә аҗылазаашьа рмоузаргы, аңсуа ижәытәзоу аҗәларкәа иреиоуп. Аңсуа бызшәа акәзар, наукала иара җызтаахьоу аңарауаа зегы еиңҗакны иазгәартәхьейт аҗоурых дуи, аңара дуи змоу абызшәкәа рахь ишыҗхьазоу. Аңсуа бызшәа Кавказтәи абызшәкәа ирышыҗыҗтуп.

Ишдыру еиңш, еиуеиңшым ахәынтқар-ракәа рәы, иара убас ашнатакәа рәы ахәычы даныхәычу инаркны иахауа абызшәа алоуп дызлацәажәо. Аңсны хәынтқарратә бызшәаны ихәмоуп аңсуа бызшәа. Схатагы саныхәычы инаркны исахауаз – аңсуа бызшәа ауп. Цоуп, адунеиаҗ еиуеиңшым абызшәкәа рацәоуп, доусы ихатәы бызшәа имоуп, уи ала дцәажәоит, игәаанагаракәа ихәоит, дхәыцуейт.

Анжела Хвиделизе,
журналистика актәи акурс а студент

хырхартас иамоуп иаңызто амилаҗ рдоухатә пстазаара арбеиара. Иара саркьатас ианыпшуейт ауафы иңстазаара, изтәу амилаҗ рхаҗра. Ашәкәышәы иакәзар, ижәлар дырзааигәоуп, урт ргәы иңцо азтааракәа ртәк аңцара иеазышәоит. Аңцамта уанапхьо угәыланахалоит, ииасахьоу аамта уазхьанарпшуейт, зныхыгы узтагылоу аамта уахырпраан, икалаша аамтахь уагоит. Уара иузцәыртцуйт ахәыцра җыҗкәа, нас еиҗуртцуйт ари афымта уаңхьанза удунеихәаҗшышыа зейңшраз, анафс аешаҗсахыз. Аңцамта амч гәҗәа агәылоуп, избанзар автор иңстазаара ахәтәкгы агәыларшәоуп. Уи арәиамта хә хзы имфакәҗагахарц азы автор аҗра игәаңцыхәон, ари афымта хнапәҗы икаларц азы шака мши-тци ркьаҗуа икалам игәтәхьыцракәеи игәтәккәеи иазнаигоз аңцакы?!

Аамта иагәарпханы ауафы иланаазаз ауп Ажәа азқазара. Изтынхазгы рыхьз аназатәра аяулуп. Аҗра згәаңцыхәо ауафы рапхьатәи ифымта азис иафыззоуп, ажәа арәиара аңышәа анирхәлак ирәиамтәкәа арәиаратә мшын ду иахәтәкхоит.

Хыкәкыс изыкәгылаз рапхьатәи аңсуа пцамта аңызтәаз арәиамта? Хәарада, аңхьаф хшыҗеилкаарак аликарц, дырра җыҗк алаиоурц азы акәын, аха зегь рапхьа дызхәы-цыз афымта аҗоурыхарц, аҗоурых агәылак иахьчаларц ауп. Абарткәа зегы рзоуп сара сгәанала, жәлар рпоет Д.Гәлиа «Ауафы дыңсыр – ажәа иҗынхоит» - хәа зихәаз. Избанзар, аңстазаараҗы зегь мәасуейт, зегы ириаиуейт аамта, имфамсуа ианцоу ажәа ауп. Убри азоуп иара ихатагы имч-илша зегы ажәа аназатәра изазикыз.

Иахьатәи аамтазы хәра ихәмоуп хәы змазам амал – хмилиаттә литература, изныңшуа хызышәа абеиара. Уи хәшәкәышәа иртынхо қазароуп, хәра хамфакәытцәо аетцәа лаша иахзафыззоуп, амфа иаша алхраҗы ихәаңхрауейт. Еиңагыло афар хлитература хәзәфлымхазароуп, ашәышыкәсакәа иргәылысны иахьанза иахзааз Ажәа еихахәлароуп.

Дырмит ду зышыҗа икыз, хәшәкәышәа хәтәракәа акыр рабиңаракәа еиңаназзейт сынтәа 105 шыкәсахьытра азгәарто аңсуа гәзет аңцә «Аңсны». Урт рбаоһатәра иахытцыз афымта кәиматкәа хәжәлар зегы рзы доухатә тынха дууп ахааназгы.

Нестор Сангәлиа

Снеиуейт сықәланы ақәара,
Аңша хышәашәа сеимнадоит.
Сапхьа икәтәоу иңшзаза,
Аңныш сыблакәа хнакуейт...

Ус ажәанаҗ җыра,
Аңта хылейт ижәпаза.
Амрагь аңахит хара,
Иаилахәлазшәагь збейт убра.

Аха, сишь.. аа дахьнеиуа
Сгәы ззыбылуа аҗыңхәа?
Сара зынза слымбазазшәа
Лкышәа сныкәылтҗейт, дааччашәа.

Исхәарызей? Ишңазури?
Псышәак ласхәаны сналафсит...
Аха, абаар, анашана...
Амра гәыргьан иаасәҗҗейт.

Аңша иасуаз аҗыртынчы
Сара сгәаңцанза иназон.
Ускан сықан сара схала,
Сгәы стацәажәо ус схәалон:

«Изакәызей, исыңдалазей?
Ажәак сәамшәазо зынза?
Изысымхәеи, нас исыхьзей,
Бзиа дшызбо Сағаней?»

Амфа сыкәуп сгәы стацәажәо,
Ауаа сафсуейт иңцакуа.
Сңоит сара азә дгәамтазакәа,
Сымфа иаңцо, сыңцакуа...

Ашыҗыкәа снеиуейт сара ашколахь,
Уа дысыңмлои Сағаней.
Дышыкәшәаз еиңш, сыңхамшызакәа
Иаахтны иласхәарцы сызбейт...

Данысдылоз сгәы хытхытуан,
Иласхәаша еиқәсыршәон.
Аха сапхьа уи данааңыртц...
Сажәкәа зегь нысәҗбейт.

Иаххаштран хәкам хәра ахааназ,
Хәжәлар усқан ирылдыршаз.
Афыхәаҗәа агәымшәақәа,
Рыңсадгьыл гәакәа шырыхьчаз.

Агәәҗра ду рхыргейт хәжәлар,
Аңсрей абзареи ирыбжьан.
Аха хңейцәа шытәхьәкәа ихәамтит,
Ихәеиқәдырхейт хәдгьыл пшыа.

Афыхәаҗәа, шәарт аҗеишәақәа
Хтәыла шыла изкәабаз!
Аңсуа хәцәа нагакәа
Аңсынтәыла пшза еиқәзырхаз!

Шәа шәзы иаңаңдоит ашәақәа,
Назаза аҗоурых шәазынхоит.
Аңсуаа адунеи иқәнатцы,
Икашәашам шәыхьызкәа.

Хәарцкына Хыбл

Шәуааз сшәыхәоит,
Шәуааз!
Ималу җыбыам...
Иреихәтәкәыоу амал – ицкәыоу агәы.
Шәуааз!
Шәфыз азыхәан шәамейгзан шәыпсы,
Шәааигәа иҗоу шәрывагылаз,
Ажәан иаңцәа шәанатцәгылоу,
Шәхәыцра қкьаз.
Шәуааз!
Пстазаарак!
Пстазаарак шәиҗейт Анцәа,
Сшәыхәоит нас...
Шәхәыңрейпш ицкәыз шәшәаҗәа?
Шәуааз ура!

Зкышыкәсала ханума адунеи...
Изхәартәоузеи уңыба иҗоу,
Җнытқала уанаңсам акапей?

Аңстазаара иамоуп агәама,
Аңстазаара иамоуп аңшәа.
Аңстазаара иамоуп аганкәа,
Иубом дара ус унаңшны!

Аңстазаара, аңстазаара, аңстазаара...
Иахңызуашәа хәоит аңцакы.
Тәамфәахә қамтәкәа хәшәоуп,
Хышытәтәкәыоу хәздыруам иаартны!

Сңарпалык аңша иащыхәмаруан,
Сңарпалык сара исыңшуан.
Зны иаанҗасуан,
Зны исыңызуан,
Зны хараза сагауан.
Сңарпалык са зы инашанан,
Цәаҗәазы сымфа арлашон.
Сңарпалык сара саркарон...
Уи амтәыжәа хәыңкәа еиңцыхуа,
Зынза исыңхаразшәа збон.
Амра ашәахәкәа аҗыргәылак,
Ажәан агәахьы, аҗәзейт.
Аха нас ус слымхә интаҗит,
Сңарпалык амтәыжәа абжы.
«Сыбзаанит, ибдыруаз, сбыңуп,
Бымфакәа рыхьхоит сыңсы»

Ванаба Муртаз

Абзиабара кыр исылает,
Ааи, хәарада, иззәзом!
Быңшра схаштәам сыла ихгылоуп,
Бажәкәа сыхь-сгәы исызтгом.

Иҗоуп амшкәа санахьыцуа,
Ибзанысҗарцы «абра»
Аха нас, саатгылоит схәыцуа,
Ибгәаңхомашь, уи бара?

Иқалон уажә сажәеинраалаҗ,
Ашыҗа, аңшара асырбарц.
Мамзар, Цырхәа иласны илеиуа,
Хыңста азис азбәхә схәарц.

Абзиабара кыр исылает,
Ааи, хәарада, иззәзом!
Хә хәиңыртит, хәинасыңмызт...
Аха, сгәы бсызтыгом сара.

Схәыцра балоуп, иззәзом,
Бзиа бшызбо са бызжьом!
Быда сыҗоуп уажә сара,
Измәтәоузеи арткәа аҗра?

Иқам енакгы сгәы бантам,
Быңшра, бсахьа сыла ианхым.
Быда сыҗоуп уажә сара,
Измәтәоузеи арткәа аҗра?

Ашәыш еиңштәкәа ба быңшзоуп,
Уахгы-еынгы са сгәы бдоуп.
Быда сыҗоуп уажә сара,
Измәтәоузеи арткәа аҗра?

Хыңста азис
Абна сылсны пшыала снеиуейт,
Уңшара сазгыкуа.
Укәараҗы ахахә сныкәтәоит,
Схәыцракәа сеынрытаны.

Аңша қәанда ихааза,
Иасуейт игәықатцәа.
Аңсабара даара иссирууп,
Уара улеиуейт уаңаҗаха.

Урәаш трысқәа аңақәа иалкәо,
Анҗәсра рыкәым бзантцы.
Хыңста азис, сқыта уалсны,
Амшын уазнеиуейт уцканы.

Җажәлар ззыгәдуу

Аҕыц иаһаҕырабагоу

Ахра Анкәаб

Дарбанызаалак аҕааһаара җарак инамтарц залшом жәларбжаратәи аҕазара змоу аусмәаҕатәи аҕны утәйла абирақ җаракны аһызрашәа (агимн) абжы ангауа. Цабыргыһатәи җара аҕсуаа хзы уи ҕынтәгыи игышьтыхгоуп. Хдоуха ауасхырышьтәцәи Дырмайт Гәлиа иажәкәа «Сара саҕсыуоуп» дәаезныкгыи уатәеҕырабаны ишақәурғәҕәи ухазы. Уи, җәарада, даараза акрәданакуеит аҕстазаараҕы.

Ихыркәшаһеит ҕымчыбжәа инарзынаҕшуа Тәтарстан аҕһыкалақь Казан имәаҕысуаз 90 хәынтқарра рахытә 4500-ҕык инарзынаҕшуа аспортсменцәа, 29 спорт хкы рыла иаһеиндәтлөз БРИКС жәларбжаратәи ахәмаррақәа. Урт ирылаһәын Аҕснытәи еизгоу акомандаҕыи. Хәспортсменцәа рылшарақәа ҕыршәон 13 спорт хкы ркны.

Урт адғылара рытара рхыкәкны имачәым хтәйлауаа уах инеиз. Ахәмаррақәа раартра иазкыз аҕыргыратәи усмәаҕатәкәа ирылаһәын Жәлар Рәизара Аиһабы – Лаша Ашәба, уи иһаҕыуа – Астамыр Аршба, акультуреи, аспорти аҕар рускәеи рзы аилак ахантәаһы – Венори Бебиа, аграртә политикәеи, аҕсабаратәи малкәеи, аекологиеи рзы аилак ахантәаһы иһаҕыуа – Демур Гогиа, аспорт азтәарақәа рзы атәйла Аһада иабжәа – Ахра Ашәба ухәа ахәынтқарратәи ауаажәларратәи еилазаареи рхатарнақәа азәйрәи.

2016 ш. раахыс имәаҕысуа арт ахәмаррақәа, раҕһаза аҕәны ирылаһәын Аҕснытәи аспортсменцәа рзы ишымаримызгыи, икан уҕыи шытызхуа алтшәақәагыи маҕымкәа.

Ииашоуп, раҕһатәи аиндәтләрақәа ирылаһәын хәспортсменцәа рыкәғыларакәа ркны маҕ аиҕаһа-

фиҕытал – амтәйшәмпыл хәа хызыс измоу арт ахккәа мәаҕысуеит ишақәаһыоу еиҕш, ҕ-хәҕакны: раҕһа аинтерактивтә хархәаҕағы иһәмаруеит аиндәтләцәа иазыпцәоу аамта кәаҕ иалаҕзаны, анаһс лабәба мтәйшәк мамзаргыи амба мацарак ахығылоу адәхәйпш аҕны иацтәаһеит реицлабра, аҕ-хкык ркны идырхаз аҕәаталақәа реицтарала далкааһеит аҕыжәара згаз.

Аҕснытәи ашахматистцәа ракәзар атәйлақәа Бахреини, Ааһытц Уаҕстәйлеи, Намибиеи рхатарнақәа ириааныи, ари ахкы аҕны 13-тәи атыҕ ааныркылеит.

Ииун 22 рзы дәаеа ҕызтә медалк ахыҕһазаалаһеит Аҕсны акоманда аизакырта, азиудо азы 100 кылак иҕоу рыбжәара ахҕатәи атыҕ аанызкылаз Инал Гәделиа ибзоураны.

Алтшәақәа ирылтшәаһеит БР-ИКС ахәмаррақәа аҕыхәтәнтәи амш азы, уака лабәба иалаһәын ргәеизхара еиҕамыз, згәи хытхытуа Аҕсны ателербагақәа ирыдтәалаз зкыҕыла ахәаҕшәаҕыи назоу, хәаа змам аҕыргыра рызтәз, аҕсуа боксиор Герман Арҕәениа 60 кыла зыкапан назо рыбжәара афиналтә еиҕыларәҕы, Узбексиктантәи аспортсмен дияаныи ахтәи медалк даһаҕсаһаз. Хәарада, «абри соуп сара» «сара саҕсыуоуп» ажәкәа дрызыгәдуны, Аҕсни Урыстәйлеи аспорт азкәа, Урыстәйла аҕһахәҕара араһи аҕһази зәаҕсәтәхыо, Герман Арҕәениа хтәйла ахызырашәа ацхәо аҕһахә анаһырта даһыкәҕылаз даара акырта аҕанакуеит хәжәлар рыхыз-рыҕша адунеи ардырраы.

Инеидкылаһы БРИКС ахәмаррақәа рҕыи Аҕсны еизгоу акоманда, 387 комплект ирзыкәпөз 90 тәйла рыбжәара 13-тәи атыҕ ааннакылеит игоу амедалькәа рзеипш хыҕһазаара ала. Урт зынза 7 медалк иҕоуп: ахытәи – 1: араһыи – 1; аҕызтәкәа – 5.

Аҕснытәи аспортсменцәа ргәабзиара хылапшра азыруан жәларбжаратәи ахәмаррақәа ркны, аһақһымцәа – Алексеи Карчаа, Хаҕырат Шамба, Ахра Чкәан. Иара убаһ, арт ахәмаррақәа рҕыи абок азы аиндәтләрақәа азбәацәа ргәып далан аҕсуа тәи, ари аспорт хкы азы жәларбжаратәи аҕазара змоу азбәа Валериан Арлан.

Ииун 23 рзы жәларбжаратәи амультиспорттә хәмаррақәа ирылаһәын Аҕсны еизгоу акоманда аҕаит Казан, Приволжтәи араион аһабла Мирныи имәаҕысуаз ажелар ржәйтә хәмаррақәеи, аныхәтәи кәғыларакәеи, хәамтәтәи аспорттә еицлабракәеи рыла еиҕәааз амилаптә ныхәа «Сабантуи». Ахәылбәҕәа ари аныхәа хыркәшан атеатралтә кәыргыламантә «Азамат иһәамтә» хәа хызыс измаз аусмәаҕатәи иахәҕакны, ахәмаррақәа ирылаһәын ахәынтқаррақәа рбираккәа җаракны рцәйртара ала – аракаҕыи Аҕсны раҕһа иғылан.

Хәжәлар зызгәдуу хәспортсменцәа хынхәит ииун 24 рзы, Аҕсны ауаажәларра рхатарнақәа урт ирҕылеит шәахәрылеи кәашарылеи Гагра ақалақь аштә цшзақәа руак аҕны.

Лкаак аҕасабала, мәашәарада иаххәарц хәлшоит арт аицлабракәа анаһс аерылархәразы итеҕ аҕәбаа зыдбалатәу, иһымдәтәны ирәеитәу аускәа маҕымкәа хәҕһа ишышьтоу.

Ақыбаө злоу

Ашыапылампыл азкәацәа

Аманда Анталаа

50 шыкәса рхытәра азгәартәит ашыапылампыл асразы зәаҕсәтәйз азыҕатәацәа Беслани Руслани ҕынцәалаа.

Рашәарамза 22 азы 50 шыкәса рхытәра азгәартәит раҕһазаатәи Урыстәйла ачемпионат актәи адивизион аҕны ҕынтәны аиааира згәхыо, Урыстәйла аспорт азкәа, ашыапылампыл асразы Аҕсны зәаҕсәтәйз азыҕатәа, «Ахыз-Аҕша» аорден III аҕазара занашыо, Майкәаҕтәи ашыапылампылтә команда «Дружба» азыҕатәа хада Беслан Алыкәса-иҕа Аҕынцәал. Иара убаһ раҕһазаатәи апрофессионалтә шыапылампылтә лигеи раҕһазаатәи адивизиони ркны аиааира згәхыа, Урыстәйла ачемпионат аҕны аҕызтә медалк ирыҕсаһахыо, Урыстәйла аспорт азкәа, Урыстәйла ахраҕеи, «Ахыз-Аҕша» аорден III аҕазара занашыо Руслан Алыкәса-иҕа Аҕынцәал.

Беслани Руслани рлагала рацәоуп аҕсуа шыапылампыл арҕеиараҕыи. Аҕсны ашыапылампыл асразы азкәацәа дуқәа инарывакәйло иҕоуп даргыи, урт рыхыз ашыапылампыл атоурых аҕны назаза иаанхоит.

Руслани Беслани ашыапылампыл ду ахы рымәа ианылеит 1991 шыкәсазы Аҕәатәи «Динамо» ала.

Уи Асовет Еидгыла ачемпионат ахы раҕһаза аҕәны ицәйртит 1989 шыкәсазы. Аха хара имгакәа акоманда еишан. Ашыапылампыл асцәа милаҕла иақырткәази зыҕатәаһыс ирымази аҕыҕ аанрыжыт.

Зыҕатәаһыс дартеит Олег Долмагов, Москватәи акоманда «Динамо»

2» аҕнытә. Зыхыз наһыа акоманда ашкә ааҕһара роуит 16 шыкәса ирҕаҕылаз аишьцәа Руслани Беслани.

1992 шыкәсазы Асовет Еидгыла анеилаҕа ашыапылампыл афедерация ирызбәит ачемпионат мәаҕыргарц иһыҕшым ахәынтқаррақәа рыбжәара. Уахы иаҕданаикт Аҕәатәи «Динамогыи». Москватәи аҕыҕкәа уи аицлабра алахәра мап ацәйрkit, убри аҕынтә изымәаҕамҕеит. Аишьцәа аарыҕһеит анаһстәи ашыапылампыл ду ахы рымәа ахәлаҕаз Майкәаҕтәи акоманда «Дружба» ашкә.

1994 шыкәсазы Руслани Беслани ааҕһара рыртәит Калининградтәи «Балтикахы», уака дара иреиҕу хәмарәцәаһеит.

Беслани Руслани ашыапылампыл асра иҕыцзоу атоурых аҕны иреиҕу ахәмарыцәа иреиуоуп.

2001 шыкәсанза Руслани Беслани ҕынцәалаа еицхәмаруан акомандакәа Майкәаҕтәи «Дружба», Калининградтәи «Балтика», Москватәи «Торпедо – ЗИЛ» ркны. Анаһс ашыапылампыл асраҕы урт рымәақәа хаз-хазһеит.

Аишьцәа ашыапылампыл асра хдыркәшеит: Руслан – 2015 шыкәсазы, Беслан уи иаҕһа ҕышыкәса – 2013 шыкәсазы.

2016 шыкәсазы ашыапылампыл азы ConiFa аверсия ала адунеизегьтәи ачемпионат аҕны аиааира згаз Аҕснытәи еизгоу акоманда «Динамо» азыҕатәа хада ицхырааһыс даман. Иара инапҕарала Арцах имәаҕысуаз Европа ConiFa ачемпионат аҕны аҕыҕ иаанакылеит 3 атыҕ. 2017 шыкәса инаркны Аҕснытәи еизгоу аҕыҕ зыҕатәа хадаһс дыҕоуп.

Ирзеиҕахшыоит аишьцәа ҕынцәалаа аманшәалара, ашыкәс рацәа аҕәабзиара аҕны.

Аҕеиҕш лаша ззыпшшу

«Апауерлифтинг» аспорт хкы

Ииун аеишамтәзы Краснодартәи атәйлаҕәцәа Дагомыс аһаблан имәаҕысыз «пауерлифтинг» аспорт хкы азы «Олимпиа – 2024» хәа хызыс измоу аҕны Аҕсны ахатарнак Давид Шанаа зықара 15 ш. еиҕам, зыкапантә категория 100 кг. ркнынза иназо рыбжәара актәи атыҕ ааникылеит.

Х-хәҕатләтәи аиндәтләраҕны анаһстәи аиһыһалатә лтшәақәа

ааирпшит: аихатәи ҕежь хыантәкәа наҕ-ааҕ изхоу аихатәи «уҕәа» икәәкәа икәданы атәара-ағыларала иһыҕхит – 195 кг., адғыл аҕны ибҕа дыкәианы уи «ауҕәа» ашьтыхракны – 110 кг. иназеит, иһыантоу иаханы агарала (становаая тяга) – 200 кг. имч ақәһеит уадаһара. Инеизакны аҕеиҕш лаша ззыпшшу «аидарашытыхыи» кәыпш 505 кг ашьтыхра илшеит. Иазыҕатәа – Анна Пардисияни (ақ.Москва).

Убасгыи ари атурнир аҕны атыҕацәа рыбжәара лықәреи лыкапантә категорияеи иаҕданакуаз рыбжәара актәи атыҕ аанылыкылеит аҕсуа рҕхызба Алина Кышымариа.